

К. І. КРОЛЕВЕЦЬКИЙ,
здобувач НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Стаття присвячена дослідженню еволюції вітчизняного законодавства щодо регламентації оптово-торгівельної діяльності як виду господарської діяльності, передбаченого Господарським кодексом України. Досліджено перші писемні джерела вітчизняного законодавства, що регламентували оптову торгівлю з прадавніх часів. Вивчено дореволюційне законодавство царської Росії щодо регламентації оптової торгівлі. Проаналізовано розвиток законодавства про оптову торгівлю в радянський період та в період незалежності нашої держави. Проведений аналіз еволюції законодавства про оптову торгівлю дозволив запропонувати періодизацію цього законодавства та виділити п'ять етапів розвитку вітчизняного законодавства про оптову торгівлю.

Ключові слова: правове регулювання, торгівля, оптова торгівля, торговельна діяльність, господарсько-торгівельна діяльність, господарська діяльність.

Постановка проблеми. Торгівля взагалі й оптова торгівля зокрема мають вагомe значення в історії розвитку людства. Історія правової регламентації торгівлі є досить тривалою. Правила торгівлі та правила здійснення купецької діяльності як первісної форми оптової торгівлі містяться в багатьох стародавніх правових джерелах.

Аналіз останніх досліджень. Питання правової регламентації оптової торгівлі досліджувалися вже такими дореволюційними вченими, як А. Камінка [1], В. Удинцев [2], П. Цитович [3], Г. Шершеневич [4] та ін. Сьогодні до цієї проблематики звертались у своїх наукових працях такі вчені, як Д. В. Зеркалов та О. В. Полтавський, які досліджували проблематику правового регулювання торговельної діяльності в Україні та історичні аспекти розвитку торговельних правовідносин в Україні [5; 6]. Разом із тим історичний аспект правової регламентації оптової торгівлі як виду господарської діяльності потребує додаткового опрацювання, що обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета статті – на підставі аналізу еволюції правового регулювання оптової торгівлі запропонувати його періодизацію та виокремити його окремі етапи.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання торговельних відносин на початковому етапі їх становлення на теренах України було звичаєвим, поширення набула так звана «німа» торгівля, сутність якої полягала в тому, що продавець та покупець не вступали в безпосередній контакт між собою [7, с. 44]. На цьому етапі розвитку економічних відносин інститут оптової торгівлі в сучасному розумінні вітчизняної правової доктрини ще не з'явився,

оскільки подальша реалізація продукції, отриманої в результаті «німої» торгівлі, кінцевому споживачу відбувалась у позаторговому, звичаєвому порядку.

Зі становленням Київської Русі, зростанням продуктивності праці функції виробництва й обміну виділяються в окремі види діяльності, з'являється торгівля як відособлена сфера діяльності особливого класу людей – купців [8, с. 20]. Саме з їх появою виникає інститут оптової торгівлі, що відбувалась між виробником товару та торговцями, які в подальшому здійснювали продаж товару кінцевому споживачу незалежно від просторових та часових меж, які віддаляють виробника від споживача.

Визнаючу пам'яткою староруського законодавства досліджуваного періоду є «Руська Правда», яка являла собою збірник стародавнього права, складений в XI–XII ст. на основі звичаєвого права. У сфері організації торгівлі «Руська Правда» розрізняла «куплю» і «гостьбу». Під «гостями» розумілися купці, що вели закордонну торгівлю, а тому «гостьба» означала торговельні операції, які здійснювалися за межами своєї землі. Іноді й щодо іноземних торговців вживався загальний термін «купець». Влада не тільки опікувалася питаннями торгівлі, але й сприяла розвитку її фінансової складової у вигляді кредиту, який був досить поширеним явищем. Так, окрім особи «купця», «Руська Правда» містить норми, що врегульовують певні інститути договірної торгового права, при цьому визначаючи певні їх відмінності від загальних цивільних правових норм. Норми «Руської Правди» передбачають спрощену процедуру надання позики для торговельних операцій. Такі угоди ґрунтувалися на довірі між купцями, уклада-

лись на необмежену суму і без свідків. Якщо особа, якій була надана позика, відмовлялася її повертати, то кредитору достатньо було присягнути про це («піти на роту»). Також «Руська Правда» врегулювала питання, що належать до інституту банкрутства, а саме – питання повернення боргів у разі неплатоспроможності купців [9].

Слід зазначити, що на законодавчому рівні питання щодо здійснення торговельної діяльності вирішувалися фрагментарно, а в цілому торговельна діяльність регулювалася загальноприйнятими торговими звичаями. Однак навіть на етапі зародження правової регламентації господарсько-торговельної діяльності вже простежується увага законодавця до публічно-правового регулювання торговельних відносин.

Наступний історичний етап – роки існування Галицько-Волинської держави – характеризується появою нових суб'єктів торговельних правовідносин – дружин або артілей, сотень, рядів: професійних організацій, у які об'єднуються представники купецтва і ремісництва з метою взаємної підтримки один одного. Участь у цих організаціях передбачала спільне використання торговельної та складської інфраструктури та дозволяла допомагати в реалізації товарів, здійснювати взаємне кредитування, страхування майна. Підтвердженням визнання таких організацій владою може слугувати лист, датований 1324 р. і скріплений печаткою ради міста Володимира-Волинського. Адресований він був раді ганзейського північнонімецького міста Штральзунда. У листі йшлося про право артілі волинських купців торгувати на європейських ринках тканинами і ставилася вимога повернути їм збитки за сукно з розбитого штормом судна, що затонуло біля німецьких берегів [10, с. 81].

Подальше вдосконалення правового регулювання оптової торгівлі пов'язане з наділенням деяких тогочасних українських міст Магдебурзьким правом, особливий розвиток якого на українських землях пов'язаний з Великим Князівством Литовським. Магдебурзьке право являє собою збірник XIII ст., що склався на основі Саксонського Зерцала і магдебурзького міського шефенського права, яке закріплювало права міських станів: купців, міщан, ремісників. У сфері торгівлі Магдебурзьке право надавало органам місцевої влади повноваження легалізувати торговельну діяльність шляхом видання міщанам довіреності на укладення торговельних угод, встановлювались єдині податки з ремесел та торгівлі [11, с. 362]. Для захисту власних інтересів торговців ради деяких міст забороняли діяльність осіб, не підпорядкованих міській владі [12, с. 53].

Наступний історичний етап характеризується прийняттям першого спеціального нормативно-правового акта, направлено на регламентацію господарсько-торговельної діяльності на території Росій-

ської держави, під владою якої з XVII ст. перебувала значна частина українських земель, яким стали Статути торгіві 1653 та 1667 рр. [3, с. 38]. Цими актами передбачалось остаточне виокремлення купецтва в окремий клас, основним видом діяльності якого стало здійснення господарсько-торговельної діяльності, у тому числі оптової торгівлі. Крім того, нормативного визначення набувають ярмарки як особливий суб'єкт торговельних відносин та одночасно – місце здійснення угод у сфері оптової торгівлі. Наступним кроком у формуванні законодавства щодо регламентації оптово-торговельної діяльності стало прийняття Статуту торгового 1887 р. та нової редакції Статуту торгового 1903 р., а також Статуту торгового судочинства, прийнятого у 1903 р., та подальше їх об'єднання у Звід законів Російської імперії [5, с. 6; 1, с. 27]. Публічно-правові норми Статуту торгового закріплювали порядок здійснення торговельної діяльності, вимоги щодо організації оптової торгівлі певними видами товарів та вимоги до здійснення певних видів торговельної діяльності. Крім того, зазначені нормативні акти закладали фундамент щодо правового регулювання діяльності бірж та здійснення біржової торгівлі, вдосконалювали правове положення ярмарків.

Черговим історичним етапом стали події 1917 р., які до певного часу не припиняли чинності нормативно-правових актів царської Росії. Як зазначає П. І. Стучка, закони та інші нормативно-правові акти ще мали вплив як регулятори торговельних відносин, а тому продовжували діяти [13, с. 30]. Між тим у новому утворенні – СРСР – започатковується соціалістична система торгівлі, її законодавче регулювання повинно було відповідати умовам того часу, зокрема курсу держави на націоналізацію та державну монополію у сфері торгівлі. Першим нормативно-правовим актом радянського періоду, який регулював окремі питання торговельної діяльності, став Цивільний кодекс 1922 р. [14]. Він містив окрему главу «Зобов'язальне право», яка регламентувала договори щодо здійснення торговельної діяльності, а саме підрозділи IV «Купівля-продаж», V «Міна», VI «Займ» та VIII «Порука». Основним договором щодо реалізації товарів був договір купівлі-продажу.

У 1923 р. Комісією з внутрішньої торгівлі при Раді праці і оборони РСФРР був внесений до законодавчих органів проект Торгового Зводу, до складу якого ввійшло шість розділів (про торговельну діяльність і торгівлі підприємства; торговельні угоди; виняткові промислові права; про неспроможність; акціонерні товариства за участю державного капіталу і товариств з обмеженою відповідальністю; про біржі і ярмарки). Розгорнулася наукова дискусія щодо доцільності його прийняття. Оскільки проект Торгового Зводу ґрунтувався на багатокладності

економіки періоду НЕПу, після відмови від нової економічної політики роботи над проектом Торгово-го Зводу були припинені.

У цей же період з метою збуту продукції створювалися галузеві синдикати та інші оптові державні організації, що об'єднувалися у систему оптових баз, розширювалася торгова мережа державної, кооперативної торгівлі та громадського харчування, колгоспна торгівля. У 1924 р. був утворений Народний комісаріат внутрішньої торгівлі, перетворений у 1946 р. на Міністерство торгівлі СРСР [15]. Важливу роль відігравали товарні біржі та ярмарки.

Подальші зміни в регламентації торговельної діяльності зумовлювалися розвитком соціалістичної економіки. Так, у 1963 р. було прийнято новий Цивільний кодекс УРСР [16], який зі змінами та доповненнями проіснував до 2003 р. Стосовно здійснення торговельної діяльності Цивільний кодекс УРСР значно розширив перелік договірних зобов'язань і встановив правові основи діяльності юридичних осіб. Зокрема, з'явилися глави про поставку, контрактацию, позику, було врегульовано розрахункові та кредитні відносини тощо.

Торгове законодавство як складова господарського радянського законодавства формувалося та розвивалося у складі соціалістичної правової системи, основна увага приділялася державним підприємствам, плануванню. Система господарсько-договірних зв'язків була пов'язана з планами виробництва, матеріально-технічного постачання, збуту продукції, перевезень. Договірні відносини здійснювалися на підставі та для виконання планових завдань і регламентувалися нормативно-правовими актами, які визначали основні права й обов'язки, вимоги до якості продукції, ціни (положеннями про поставку продукції виробничо-технічного призначення та товарів народного споживання, державними стандартами якості тощо) [17, с. 118–120]. Необхідно відзначити, що в Радянському Союзі велику роль в організації господарських зв'язків по поставках продукції і товарів відігравали посередницькі організації Держпостачу СРСР і Мінторгу СРСР, які були організовані за територіальною ознакою і володіли потужною матеріально-технічною базою.

У результаті проведеної в СРСР наприкінці 80-х рр. XX ст. господарської реформи був здійснений перехід до забезпечення продукцією виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за допомогою оптової торгівлі через бази, склади та магазини постачальницько-збутових організацій. Однак такий перехід не означав відмови від планової організації доведення продукції від виробників до оптових споживачів, змінювалися лише форми і методи організації господарських зв'язків.

Розпад СРСР в 1991 р. призвів до необхідності створення та формування в Україні національного господарського законодавства. Цього ж року було прийнято закони «Про власність», «Про підприємництво», «Про підприємства в Україні», спрямовані на регламентацію господарсько-торговельної діяльності. Легалізація приватної власності, розширення сфери застосування колективної власності, їх урівняння в правовому статусі з державною власністю дозволило надати оптовій торгівлі нові імпульси розвитку. Оптова торгівля стала предметом діяльності підприємств у формі господарських товариств, фізичних осіб – підприємців та продовжила своє існування в нових умовах. Зазначені зміни знайшли своє втілення в нормативно-правових актах, що закріплювали порядок здійснення торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування.

Подальшим кроком у регулюванні оптово-торговельної діяльності стало прийняття Господарського та Цивільного кодексів України, які набули чинності з 01.01.2004 р. На даний час правове регулювання діяльності у сфері оптової торгівлі здійснюється великою кількістю різнорівневих нормативно-правових актів вітчизняного та міжнародного характеру.

Проведений аналіз історичного розвитку правового регулювання відносин у сфері оптової торгівлі дозволяє запропонувати періодизацію, виділивши такі етапи:

I етап – з початку XI ст. до середини XIV ст. – кодифікація норм звичаєвого права в «Руській Правді» в 1016–1054 рр. «Руською правдою» визначається, зокрема, особа купця як спеціального суб'єкта правовідносин у сфері оптової торгівлі, регламентуються окремі господарсько-правові зобов'язання, які опосередковують відносини у сфері оптової торгівлі.

II етап – з початку XIV ст. до середини XVII ст. – нормативне врегулювання нормами Магдебурзького права та актів Великого Князівства Литовського нових суб'єктів у сфері оптової торгівлі – професійних організацій (артілей, сотень тощо), які об'єднували купців та їх майнові та ділові ресурси з метою досягнення спільних цілей у сфері торгівлі.

III етап – із середини XVII ст. до початку XX ст. – формування спеціального торговельного законодавства. Початок цього етапу характеризувався остаточним нормативним оформленням купецтва як окремого суб'єкта торговельної діяльності, що зумовило прийняття перших спеціальних нормативно-правових актів щодо регламентації торговельної діяльності та встановлення державного управління торговельною діяльністю. Такими нормативно-правовими актами стали Статут торговий 1653 р. та Статути торгової 1667 та 1887 рр., який у редакції 1903 р. проіснував до радянських часів. Етап характеризується

появою та нормативним регулюванням ярмарків та бірж, які виступали одночасно суб'єктом і місцем здійснення угод у сфері оптової торгівлі, а також вдосконаленням правових механізмів, що були запроваджені в цій сфері.

IV етап – з кінця 1917 р. до початку 1991 р. – радянський період, на початку якого регулювання торговельної діяльності здійснювалось дореволюційним законодавством у зв'язку зі значним зменшенням товарообігу. Прийнятий у 1922 р. Цивільний кодекс започаткував регулювання торговельної діяльності в умовах соціалістичної економіки, але досить звужено регламентував питання торговельної діяльності, зокрема окремі зобов'язання. Цивільний кодекс 1963 р. більш детально регламентував торговельну діяльність, однак у питаннях встановлення порядку здійснення окремих видів торговельної діяльності було надано пріоритет відомчим норматив-

но-правовим актам. Етап характеризується значним впливом планової економіки на формування суб'єктного складу та змісту відносин у сфері оптової торгівлі.

V етап – із середини 1991 р. до сьогодні – початок створення та формування господарського законодавства незалежної України, який характеризується прийняттям низки законів та підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на регламентацію оптово-торговельної діяльності, у тому числі біржової торгівлі, ліцензування окремих видів оптово-торговельної діяльності, встановлення порядку їх здійснення. Подальший розвиток законодавства, що регулює оптову торгівлю, пов'язаний з прийняттям Господарського та Цивільного кодексів України, якими введено поняття господарсько-торговельної діяльності та визначено оптову торгівлю як одну із її форм.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Каминка А. И. Очерки торгового права. Москва: АО «Центр ЮрИнфор», 2002. 547 с.
2. Удинцев В. А. История обособления торгового права. Киев: Тип. Имп. Ун-та св. Владимира Н. Т. Корчак-Новицкого, 1900. 224 с.
3. Цитович П. П. Учебник торгового права. Киев; Санкт-Петербург: Изд. книгопродавца Н. Я. Оглоблина, 1891. Вып. 1. 300 с.
4. Шершеневич Г. Ф. Учебник торгового права /по изданию 1914 г. Москва: СПАРК, 1994. 335 с.
5. Зеркалов Д. В. Торговельне право України: довідник. Київ: Дакор, 2007.
6. Полтавський О. В., Томчишен С. В. Торгове право: навч. посіб. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2008.
7. Кулишер И. М. История русской торговли и промышленности / сост. А. В. Куряев. Челябинск: Социум, 2003. 557 с.
8. Економіка торгівлі: підручник. Київ: Знання, 2006. 402 с.
9. Русская Правда. Краткая и Пространная редакции / подгот. текста, пер. и вступ. ст. М. Б. Свердлова. Санкт-Петербург, 1997. Т. 4. С. 490–517, 668–669, 675–676 (Библиотека литературы Древней Руси).
10. Крип'якевич І. Я. Галицько-Волинське князівство. Київ: Наук. думка, 1984. 176 с.
11. Кириченко Ю. Поширення Магдебурзького права та його особливості в містах України. *Форум права*. 2011. № 4. С. 361–366.
12. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНТ, 2010. 232 с.
13. Стучка П. Народный суд в вопросах и ответах. Москва; Петроград, 1918. 60 с.
14. Гражданский кодекс РСФСР: от 31.10.1922 г. *Собрание узаконений РСФСР*. 1922. № 71. 904 с.
15. Монин А. А. История развития торговли в России. URL: <http://www.ru-90.ru/node/794>.
16. Цивільний кодекс УРСР: Закон УРСР від 18.07.1963 № 1540-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1540-06>.
17. Хозяйственное право / В. К. Мамутов, Г. Л. Знаменский, К. С. Хахулин и др.; под ред. В. К. Мамутова. Киев, 2002. 912 с.

REFERENCES

1. Kaminka, A.I. (2002). Ocherki torgovogo prava [Essays on commercial law]. Moscow: АО «Tsentr YurInfor» [in Russian].
2. Udintsev, V.A. (1900). Istoriya obosobleniya torgovogo prava [History of the separation of commercial law]. Kiev: Tip. Imp. Un-ta sv. Vladimira N. T. Korchak-Novitskogo [in Russian].

3. Tsitovich, P.P. (1891). Uchebnik torgovago prava [A textbook of trade law]. Kiev ; St. Petersburg: Izd. knigoprodavtstva N. Ya. Ogloblina. Vyp. 1. 300 s. [in Ukrainian].
4. Shershenevich, G.F. (1994). Uchebnik torgovogo prava [Textbook of commercial law] /po izdaniyu 1914 g. Firma «SPARK» [in Russian].
5. Zerkalov, D.V. (2007). Torhovelne pravo Ukrainy [Trade Law of Ukraine]. Kyiv : Dakor, [In Ukrainian].
6. Poltavskiy, O.V., Tomchysheh, S.V. (2008) Torhove pravo [Trade Law]. Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 2008 [in Ukrainian].
7. Kulisher, I.M. (2002). Istoriya russkoy torgovli i promyshlennosti. [The history of Russian trade and industry] Sost. A.V. Kuryayev. Chelyabinsk: Sotsium [in Russian].
8. Ekonomika torhivli: [Trade Economy]. (2006). Kyiv: Znannia [in Russian]
9. Russkaya Pravda. Kratkaya i Prostrannaya redaksiya. [Russian Truth. Brief and Full Editorial] (Trans. Sverdlova M.B.) (1997). *Biblioteka literatury Drevney Rusi [Library of Ancient Literature]*. St. Petersburg. 1997. T. 4. S. 490–517. 668–669. 675–676 [in Russian].
10. Krypiakievych, I.Ya. (1984). *Halytsko-Volynske kniazivstvo [Galicia-Volyn principality]*. Kyiv : Nauk. dumka, 1984. 176 s. [in Ukrainian].
11. Kyrychenko, Yu. (2011). Poshyrennia Mahdeburzkooho prava ta yoho osoblyvosti v mistakh Ukrainy. [Distribution of Magdeburg Law and its Features in Ukrainian Cities]. *Forum prava – The forum is right* 4, 361–366 [in Ukrainian].
12. Kaminska, N.V. (2010). *Mistseve samovriaduvannia: teoretyko-istorychnyi i porivnialno-pravovyi analiz [Local Self-Government: Theoretical-Historical and Comparative-Legal Analysis]*. Kyiv: KNT [in Ukrainian].
13. Stuchka, P. (1918). Narodnyy sud v voprosakh i otvetakh [The People’s Court in Questions and Answers]. Moscow. P-g [in Russian].
14. Grazhdanskiy kodeks RSFSR ot 31.10.1922 g [Civil Code of the RSFSR dated October 31, 1922]. (1922). *Sobraniye zakoneny RSFS – Collection of legal acts of the RSFSR, 71, 904* [in Russian].
15. Monin, A.A. (n.d.) Istoriya razvitiya torgovli v Rossii [The history of trade in Russia] *ru-90.ru*. URL: <http://www.ru-90.ru/node/794> [in Russian].
16. Tsyvilnyi kodeks URSR: Zakon Ukrainskoi RSR vid 18.07.1963 № 1540-VI [Civil Code of the Ukrainian SSR: Law of the RSFSR of 18.07.1963 № 1540-VI]. *zakon4.rada.gov*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1540-06> [in Ukrainian].
17. Mamutov, V.K., Znamenskiy, G.L., Khakhulin, K.S. et al. (2002) *Khozyaystvennoye parvo [Economic law]*. (Eds. Mamutov V. K.). Kiiv. 912 s. [in Russian].

К. И. КРОЛЕВЕЦКИЙ

соискатель НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОТНОШЕНИЙ В СФЕРЕ ОПТОВОЙ ТОРГОВЛИ

Статья посвящена исследованию эволюции отечественного законодательства о регламентации оптово-торговой деятельности как вида хозяйственной деятельности, предусмотренного Хозяйственным кодексом Украины. Исследованы первые письменные источники отечественного законодательства, регламентирующие оптовую торговлю с древнейших времен. Изучено дореволюционное законодательство царской России, регламентирующее оптовую торговлю. Проанализировано развитие законодательства об оптовой торговле в советский период и в период независимости нашего государства. Проведенный анализ эволюции законодательства об оптовой торговле позволил предложить периодизацию этого законодательства и выделить пять этапов развития отечественного законодательства об оптовой торговле.

Ключевые слова: правовое регулирование, торговля, оптовая торговля, торговая деятельность, хозяйственно-торговая деятельность, хозяйственная деятельность.

K. I. KROLEVECKIY

Ph.D. Candidate, Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

HISTORY OF DEVELOPMENT OF LEGAL REGULATION OF RELATIONS IN THE WHOLESALE TRADE FIELD

Problem setting. Trade in general, and wholesale trade in particular, have a significant role in the history of human development. The history of legal regulation of trade is quite long. The rules of trade and the rules for the conduct of merchant activity, as the original form of wholesale trade, are contained in many ancient legal sources.

Analysis of recent researches and publications. Questions of the legal regulation of wholesale trade were already studied by such pre-revolutionary scholars as A. Kamink, V. Udintsev, P. Tsitovich, G. Shershenevich, and modern scholars I. Danileva, V. Khasanov. At the same time the historical aspect of the legal regulation of wholesale trade as a type of economic activity requires further studying.

Target of research. The purpose of the article is to propose the periodization of evolution of the legal regulation of wholesale trade and to distinguish its separate stages.

Article's main body. The article is devoted to the study of the evolution of domestic legislation on the regulation of wholesale and trade activities as a type of economic activity, provided by the Commercial Code of Ukraine. The first written sources of domestic legislation regulating wholesale trade from ancient times has been investigated. The pre-revolutionary legislation of tsarist Russia concerning the regulation of wholesale trade also was studied. The development of legislation on wholesale trade in the Soviet period and in the period of independence of our state has been analyzed in this article.

Conclusion and prospects for the development. The analysis of the historical development of legal regulation of relations in the field of wholesale allows us to propose the following periodization: I stage – the codification of the rules of customary law in the “Ruska Pravda.” The second stage is the normative regulation of the norms of the Magdeburg Law and the acts of the Grand Duchy of Lithuania. The third stage is the formation of a special trade law. IV stage – the Soviet period. Stage V – the beginning of the creation and formation of the economic legislation of independent Ukraine.

Keywords: legal regulation, trade, wholesale trade, trade activity, economic-trading activity, economic activity.